

Lausunto

03.01.2025

Asia: VN/34275/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Olen samaa mieltä kuin mitä tähän mennessä annetuissa lausunnoissa on todettu. Palkkioesitys 120 e/h on törkeästi liian alhainen yleiseen kustannustasoon ja KKO:n ratkaisuihin ja jopa valtion omiin kustannuslaskelmiin nähden. Palkkiotaso johtaa siihen, ettei yksityisten asianajotoimistojen kannata hoitaa oikeusasioita oikeusapupalkkiolla.

Toimistomme on jo useamman vuoden ajan kieltäytynyt vastaanottamasta mm. kaikki hallinto-oikeudessa käsiteltävät asiat, jotka tulisi hoitaa oikeusapupalkkiolla eikä lausuttavana oleva esitys tuo muutosta tähän linjaukseen. Käsitykseni mukaan useat toimistot, joissa työskentelee useampi juristi on linjannut hoitamansa jutut samoin. Edelleen yleisessä tiedossa on, etteivät useat asianajotoimistot hoida esimerkiksi seksuaalirikosasioita lainkaan vastaajan avustajana oikeusaputaksalla.

Rikosasioita voi hoitaa ns. täydentävinä toimeksiantoina, jos on samaan aikaan riittävästi muita kuin oikeusavulla hoidettavia asioita. Kuten muissa lausunnoissa on jo todettu, mm. asianajotoimistojen koulutus- tietoturva yms. velvollisuuksista huolehtimista ei voida kustantaa pelkillä oikeusavun palkkioilla. Tämä johtaa siihen, että oikeusapuasioita voivat hoitaa vain ne, jotka laiminlyövät muita asianajotoimistoille kuuluvia velvoitteita. Lausunnoissa todetaan, ettei tilanteita, joissa oikeusapu on jäänyt kansalaiselta saamatta, olisi olemassa. On kuitenkin tilanteita, että henkilö on joutunut soittamaan useisiin toimistoihin ja saanut kieltävän vastauksen asianhoidolle, koska ilmoittanut olevansa ns. oikeusapuasiakas. Muodollisesti oikeuteen on voitu saada joku avustaja, mutta on kokonaan toinen asia, miten laadukasta/ laadutonta tämä apu on ollut. Muodollinen avustaja ei ole sama kuin todellista oikeusapua asiakkaalle tuova avustaja. Toisaalta on ollut havaittavissa ilmiö, että yhä useammin oikeusapuasioita hoitavat omasta virastaan eläköityneet henkilöt, joilla ei ole enää esim. eläkekuluja maksettavanaan tai henkilöt, joilla ei ole varsinaisia toimitilakuluja lainkaan.

Myös koko oikeusapulain mukainen palkkiorakenne on virheellinen ja se tulisi päivittää. Oikeusavulla hoidettavista asioista valtaosa on rikosasioita. Rikosasioissa taas on vaativuudeltaan ja merkitykseltään hyvinkin erilaisia asioita ja samoin niiden seuraamuksilla on erittäin suuri merkitysero päämiehille. Siten myös avustajan vastuu asiassa vaihtelee suuresti, mutta tämä ei näy

maksettavissa palkkioissa mitenkään. On aivan eri asia toimia henkirikoksesta tai vakavasta seksuaalirikoksesta syytetyn puolustajana/avustajana kuin esim. nettipetoksiin tai tavanomaiseen pahoinpitelyyn syyllistyneen avustajana tai että avustaja on määrätty vain rikoksesta määrättävän seuraamuksen vuoksi. Sen vuoksi olisi syytä arvioida, että ns. yksinkertaisten ja seuraamuksiltaan lievempien syytteiden ollessa kysymyksessä, olisi avustajan tuntipalkkio alhaisempi kuin erityisen vakavista rikoksista syytetyn henkilön avustaminen. Tavanomaisissakin rikosasioissa palkkion tulisi kuitenkin olla kohtuullinen eli vähintään muissa lausunnoissa esiintuotuja määriä vastaava ja vähintään 170 euroa/tunti. Vakavuusasteeltaan vakavissa asioissa palkkion tulisi olla vähintään 30 % korkeampi. Olipa perustaso mitä tahansa, tulisi seuraamuksiltaan vakavimmissa asioissa automaattisesti soveltaa korkeampaa tuntipalkkiota. Rikosepäilyn ollessa vakava, sen merkitys päämiehelle kasvaa ja sitä kautta avustajan työn vaativuus kasvaa. Perusteita voi toki olla muitakin, mutta tässä yhteydessä lienee tarkoitus lausua vain kohtuullisesta peruspalkkiotasosta. Joka tapauksessa nykyistä korotusperustepykälää on sovelluttu tuomioistuimissa aniharvoin vaikka kyseessä olisikin tavanomaista vakavampi rikos.

Poliittisesti Suomen hallituksen on turhaa puhua jatkossa enää oikeusvaltiosta. Vähävaraiset eivät tule enää jatkossa saamaan tasavertaista puolustusta, koska asianajotoimistot/lakiasiantoimistot eivät hoida eivätkä voikaa enää hoitaa asioita oikeusavun palkkioperusteella. Ei voida palkata uusia juristeja normaalilla palkalla eikä tulijoita toisaalta olisikaan, jos koulutetulle juristille ei voida maksaa lähellekään suositusten mukaista palkkaa.

Siten kyseistä palkkioesitys ei tule hyväksyä vaan asia tulee käsitellä perusteellisesti uudelleen siten, että palkkiotaso tulee sellaiseksi että myös vähävaraisilla on todellinen mahdollisuus saada asiantunteva oikeusavustaja käyttöönsä.

Sallinen Petri
Asianajotoimisto Lakipalvelu Petri Sallinen Oy